

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 30/03, 42/03, 81/06), u skladu sa Strategijom razvoja informacionog društva u Bosni i Hercegovini, Politikom razvoja informacionog društva u Bosni i Hercegovini i Akcinim planom razvoja informacionog društva u Bosni i Hercegovini, usvojenim na 69. sjednici Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 16.11.2004. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 23 sjednici održanoj 20.09.2007. godine, donijelo je

ODLUKU

o usvajanju Politike softvera u Institucijama Bosne i Hercegovine

Član 1.

(Predmet odluke)

Ovom odlukom usvaja se Politika softvera u Institucijama Bosne i Hercegovine koja je data u prilogu ove Odluke i njen je sastavni dio.

Član 2.

(Djelokrug primjene)

Politike softvera u Institucijama Bosne i Hercegovine se primjenjuje u svim Institucijama Bosne i Hercegovine.

Član 3.

(Provedbeni dokumenti)

Zadužuje se Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine da, u roku od godinu dana, pripremi i podnese na usvajanje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine dokumente koji su definirani u poglavlju 3. Politike softvera s tim da dokument pod tačkom 3.10. pripremi u saradnji sa Ministarstvom pravde.

Član 4.

(Provedba odluke)

Za provođenje ove Odluke zadužuje se Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine.

Član 5.

(Prijelazni period)

Do donošenja dokumenata iz člana 3. ove odluke Institucije Bosne i Hercegovine će slijediti opća načela ove politike.

Član 6.

(Stupanje na snagu)

Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 143/07

20.09.2007.

Sarajevo

Predsjedavajući

Vijeća ministara BiH

dr. Nikola Špirić

POLITIKA SOFTVERA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE

Elektronska uprava (eUprava) je jedno od osnovnih opredjeljenja Politike razvoja informacionog društva, strateškog dokumenta koji je usvojilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 69. sjednici 14. novembra 2004. godine. eUprava je također i jedno od osnovnih opredjeljenja Strategije reforme javne uprave usvojene od strane Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 125. sjednici 27 jula 2006. godine.

Strategija razvoja informacionog društva kao cilj djelovanja postavlja ubrzani razvoj eUprave kroz ispravnu orijentaciju, te sistematiziran, organiziran i planski način primjene savremenih informacionih i komunikacionih tehnologija na bazi otvorenih standarda.

Smatramo da je izbor softvera strateška odluka za svaku instituciju Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, i da tom pitanju treba prići sistematski, te da je u tom cilju potrebno:

- osigurati kvalitetnu i cjelovitu podršku poslovnim procesima
- standardizirati i što je moguće više unificirati proces obrade podataka, osigurati punu međuoperativnost i portabilnost među aplikacijama Uprave na svim nivoima, te
- u što je moguće većoj mjeri implementirati standarde, otvorene specifikacije i otvorena sučelja.

Politika softvera se donosi da bi se ostvarili sljedeći ciljevi:

- otvorenost,
- proširivost,
- neovisnost od dobavljača,
- pojednostavljeno upravljanje sistemima,
- međusaradnja, te
- jednostavna i sigurna razmjena podataka.

Ova Politika slijedi:

- Politiku i Strategiju razvoja informacionog društva Bosne i Hercegovine
- Strategiju reforme javne uprave Bosne i Hercegovine
- Srednjoročnu strategiju razvoja Bosne i Hercegovine
- "eAgendu Plus" eSEE Incijative Pakta stabilnosti
- dokumente i direktive Evropske komisije, te preporuke zemljama članicama u domenu javnog sektora
- tehnološke trendove u regionu i Evropskoj uniji

i prihvata:

●principe dokumenta "European Interoperability Framework for Pan-European eGovernment Services" (Evropski okvir međuoperativnosti za panevropske servise eVlade) sadržane u sljedećim odrednicama:

- 1.Dostupnost
- 2.Višejezičnost
- 3.Sigurnost
- 4.Privatnost

5.Povezanost

6.Korištenje otvorenih standarda

7.Ocjena prednosti Programa otvorenog koda

8.Korištenje višestranih rješenja

●te zaključke i preporuke o otvorenim formatima dokumenata tehničke radne grupe "Pan-European eGovernment Services Committee" (Panevropski komitet za servise eVlade)

Ova Politika sadrži sljedeća poglavlja:

1.**Opredjeljenja** koja predstavljaju strateške smjernice softvera institucija BiH

2.**Načela** koja definišu principe implementacije programskih rješenja

3.**Dokumente** koje treba usvojiti u okviru ove Politike

Izrazi primjenjeni u ovoj Politici imaju sljedeće značenje:

1. „Institucije Bosne i Hercegovine“ su Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, sve Agencije, Direkcije, te ostale institucije osnovane od strane Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a u skladu sa Zakonom o upravi i Zakonom o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine.

2. „Informaciono društvo“ podrazumijeva društvo karakterizirano intenzivnim korištenjem informacija, te informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) u svakodnevnom životu.

3. Elektronski dokument podrazumijeva logički povezan skup podataka koji su elektronski oblikovani (izrađeni pomoću računara i drugih elektroničkih uređaja), poslani, primljeni ili sačuvani, koji se mogu elektronski automatski obrađivati, uz potvrdu identiteta te zaštitu od neovlaštenog pristupa

4. „Međuooperativnost“ podrazumijeva da IKT sistemi i poslovni procesi koje oni podržavaju, razmjenjuju podatke i omogućuje dijeljenje informacija i znanja.

5. „Otvoreni standardi“ su oni koji zadovoljavaju sljedeće:

- Standard je usvojen i održava se od strane neprofitne organizacije, a razvoj mu se zasniva na otvorenoj proceduri donošenja odluka, dostupnoj svim zainteresiranim stranama.
- Standard je objavljen i specifikacije standarda su dostupne besplatno ili uz nominalnu naknadu. Svima mora biti dozvoljeno da ga kopiraju, distribuiraju i koriste bez ili uz nominalnu naknadu.
- Intelektualno vlasništvo, tj. mogući patenti, standarda ili njegovih dijelova je neopozivo dostupno bez naknade.
- Nema ograničenja na korištenje standarda.

6. „TCP/IP“ je skup protokola preko kojih se vrši razmjena podataka a definisan je od strane IETF-a (Internet Engineering Task Force).

7. „IP“ je Internet protokol mrežnog nivoa koji se dominantno koristi na Internetu.

8. „IP v6“ je nova generacija Internet protokola.

9. „XML“ (Extensible Markup Language) je jezik sa dodatnim označavanjem opće namjene, preporučen od strane W3C (World Wide Web Consortium), koji ima širok izbor primjene.

10. „Sistem upravljanja bazama podataka“ je skup računarskih programa napravljen u svrhu upravljanja bazama podataka, koji uključuje organizaciju, pohranu i povrat podataka iz baze.

1. OPREDJELJENJA

1.1.ELEKTRONSKA OBRADA PODATAKA

Institucije će se pri obradi podataka oslanjati na upotrebu IKT i računarskih programskih rješenja, posebno elektronskih zapisa i elektronske kolaboracije, te razmjenjivati podatke putem elektronskih dokumenata.

Pri tome će slijediti princip korištenja postojećih podataka u cilju smanjenja višestrukih unosa i mogućih grešaka, vodeći računa o vlasniku podataka i zaštiti podataka.

1.2.OPRAVDANOST PROGRAMSKOG RJEŠENJA

Institucije će razvijati, nabavljati ili implementirati nova programska rješenja ili nove verzije postojećih rješenja ukoliko je to opravdano u skladu sa obaveznom analizom ukupnih troškova koštanja i koristi koje rješenje donosi u odnosu na organizacioni, finansijski i tehnički aspekt razvoja ili nabavke, instaliranja, održavanja i korištenja specifičnog rješenja.

Institucije će također periodično vršiti analizu opravdanosti održavanja i korištenja postojećih računarskih programskih rješenja.

1.3.DOKUMENTIRANJE PROCESA

Znanje o cjelini informatičkih rješenja, koje uključuje opis (model) poslovnih procesa, dijagram toka procesa i veze sa drugim sistemima, kao i model programskih komponenti, će biti u vlasništvu institucije, dokumentirano i ažurno, u elektronskom obliku, uz primjenu odgovarajuće standardne notacije, i po mogućnosti realizirano vlastitim kadrovima.

1.4.LICENCIRANJE

Institucije će koristiti licencirani softver sa dovoljnim brojem licenci ili besplatni softver, uz evidentiranje modela licenciranja te serijskih brojeva, odnosno licenci po serveru, procesoru ili pristupu, ukoliko postoje.

Softver isporučen uz mašine (OEM) će se registrovati uz mašine a posebno kupljeni softver ili softver neovisan o mašini će se registrovati zasebno. Za vođenje evidencije o licencama odgovorne su Institucije vlasnici licenci.

1.5.UPOTREBA OTVORENIH STANDARDA

Institucije će promovisati upotrebu otvorenih standarda, te će u svim postupcima razvoja informacionih sistema tijela državne uprave u najvećoj mogućoj mjeri razvijati, izrađivati i nabavljati programska rješenja zasnovana na upotrebi međunarodno priznatih otvorenih standarda, te široko prisutnih na tržištu.

Pored otvorenih standarda, u cilju kontinuiteta rada privremeno se mogu koristiti međunarodni industrijski *de facto* standardi.

1.6.PROGRAMI OTVORENOG KODA

Institucije će poticati i promovisati razvoj programskih rješenja zasnovanih na otvorenom izvornom kodu kao sredstvo razvoja domaće informatičke stručnosti i industrije. Institucije će u tijelima državne uprave, kada je to finansijski i tehnološki opravdano, pri razvoju informacionih sistema poticati ugradnju programa otvorenog koda.

Institucije će podizati nivo znanja u području programskih rješenja baziranih na otvorenom izvornom kodu. Pri tome će se ravnopravno predstavljati sadržaji o otvorenim i vlasničkim programskim rješenjima kako bi se mogla stvoriti popuna slika procesa odlučivanja o izboru i opravdanosti odabranog programskog rješenja za pojedinačne informacione i poslovne potrebe.

1.7.PREUZIMANJE IZVORNOG KODA

Institucije će, u slučajevima kada je to tehnološki i sigurnosno neophodno, od isporučioaca programskih rješenja razvijenih za Institucije tražiti pravo vlasništva, upotrebe ili prenošenja izvornog koda nabavljenih programskih rješenja.

1.8.KORIŠTENJE POSTOJEĆIH RJEŠENJA

Programska rješenja za koje je preuzeto pravo vlasništva, upotrebe ili prenošenja izvornog koda institucija će staviti u upotrebu drugim Institucijama uz posebno definisane odredbe u okviru licencnog odnosa za nabavljena programska rješenja.

1.9.MAKSIMALNA VRIJEDNOST ZA NOVAC

U svim postupcima izrade programskih rješenja izbor će se primarno zasnivati na funkcionalnosti, finansijskim aspektima, dostupnosti podrške i uslovima upotrebe određenog programskog rješenja u odnosu na prisutni poslovni odnos ili model upotrebe (licencni model).

Finansijski aspekti trebaju obuhvatiti ukupni trošak programskog rješenja u toku razvoja, eksploatacije i održavanja, uključujući eventualnu potrebu za izvornim kodom.

1.10.LOKALIZACIJA PROGRAMA

Institucije će poticati razvoj sučelja programskih rješenja na službenim jezicima Bosne i Hercegovine, te prevođenje na službene jezike BiH sučelja postojećih programskih rješenja na stranim jezicima zasnovanih na otvorenom kodu.

Korisnici programa će sami odabrati jezik koji će koristiti u radu, gdje god je to moguće.

1.11.OSPOSOBLJAVANJE SLUŽBENIKA

Institucije će osigurati da imaju dovoljan broj zaposlenih IKT profesionalaca te ih osposobljavati u oblastima planiranja, upravljanja i implementacije IKT projekata.

Institucije će podupirati osposobljavanje državnih službenika za upotrebu informacionih tehnologija i računarskih programa i osigurati da imaju minimum tehnološke osposobljenosti za rad.

1.12.RAZVOJ IKT INDUSTRIJE

Institucije će u slučaju odluke o vanjskoj nabavci putem preferencije razvoja programskih rješenja od strane domaćih IKT kompanija poticati razvoj IKT industrije u BiH.

2. NAČELA

2.1. MEĐUOPERATIVNOST

Institucije će osigurati međuoperativnost i portabilnost među programskim rješenjima eUprave na svim nivoima i podršku poslovnim procesima, uz potpunu primjenu uputstava i standarda iz okvira međuoperativnosti.

Institucije će izbjegavati upotrebu programskih rješenja koja ne omogućuju povezivanje sa programskim rješenjima u drugim institucijama i razmjenu podataka između programskih rješenja različitih informacionih sistema. Pored toga, Institucije će procijeniti potrebu za povezivanjem postojećih programskih rješenja i u tom smislu razviti odgovarajuća sučelja, a u skladu sa ovom Politikom.

Institucije će u skladu sa potrebama u konkretnom rješenju za tehnologije i formate koristiti jedinstvene interne standarde podijeljene u odgovarajuće kategorije prema obaveznosti primjene.

2.2. ARHITEKTURA PROGRAMSKIH RJEŠENJA

Institucije će se u ovisnosti od potreba pri izradi namjenskih programskih rješenja opredijeliti za višeslojnu arhitekturu. Programsko rješenje će kao klijent koristiti web preglednik, dok se drugi klijenti mogu koristiti po potrebi.

Sistemi koji zahtijevaju višekorisnički način rada će koristiti sistem upravljanja bazama podataka (DBMS).

2.3. PROGRAMI NEOVISNI O PLATFORMI

Institucije će pri izboru programskog rješenja odnosno svake programske komponente izbjegavati ovisnost o jednom proizvođaču, te preferirati rješenja neovisna o platformi, odnosno ostalim komponentama programskog rješenja – posebice, operativnom sistemu, aplikacijskom serveru i sistemu za upravljanje bazom podataka, posebno vodeći računa o funkcionalnosti, finansijskim aspektima i uslovima upotrebe određenog programskog rješenja.

2.4. REGISTAR RJEŠENJA I OBJEKATA

Vijeće ministara će napraviti registar programskih rješenja u cilju efikasnijeg korištenja resursa. Vijeće ministara će napraviti Registar objekata koji će sadržavati sve elektronske dokumente, njegove segmente i elemente podataka.

2.5. DOSTUPNOST PODATAKA

Institucije će razmjenu podataka između svojih baza podataka i baza podataka drugih institucija raditi koristeći web servise.

2.6. KOMUNIKACIONI SERVISI

Institucije će koristiti jedinstvene komunikacione servise zasnovane na paketnom protokolu TCP/IP. IP (Internet protokol) će biti korišten, dok će IP v6 biti planiran i podržan pri novim nabavkama. Razdvajanje servisa po institucijama se ne mora nužno vršiti na mrežnom nivou.

2.7. SERVISI ZA KOLABORACIJU

Institucije će koristiti integralne servise za prijenos odnosno pregled dokumenata i poruka, te direktorijske i domenske servise, uz potvrdu identiteta korisnika i korištenje digitalnog potpisa.

Institucije će koristiti uniformne servise elektronske pošte u grupnom modu, sa mogućnošću interne serverske pohrane podataka, mogućnošću usmjerenja toka dokumenata, te dodatnim servisima kao što su imenik, kalendar i šifriranje.

2.8.SIGURNOSNI SERVISI

Svaka razmjena podataka preko javne mreže je nesigurna, a u slučaju elektronske razmjene podataka zakonski klasificiranih kao osjetljivi podaci moraju se koristiti sistemi za šifrovanje.

Sigurnost podataka će se zasnivati na implementiranju upravljanja sigurnošću informacionih sistema prema važećem državnom standardu. Sigurnost informacionih sistema Institucija BiH predstava dio ukupne sigurnosti informacija.

Svaka institucija će na osnovu toga napraviti, implementirati i održavati vlastite sigurnosne procedure, uključujući testiranje, u cilju zaštite povjerljivosti, ispravnosti i dostupnosti podataka.

2.9.POHRANA PODATAKA

Institucije će odabrati programsko rješenje i definisati procedure pohrane podataka koji će korištenjem standardiziranih otvorenih formata osigurati da su podaci dostupni u budućnosti.

2.10.RADNA STANICA

Institucije će težiti elektronskoj obradi podataka, te koristiti serverski pristup i strukturiranu pohranu podataka.

Radna stanica će ovlaštenom korisniku omogućiti pristup informacionom sistemu Institucije, te zadovoljiti sve potrebe uposlenika za pristupom i obradom informacija u različitim oblicima, kao i pristup komunikacionom i kolaboracionom sistemu.

Institucije će koristiti jedinstveno i standardizirano okruženje radne stanice kako bi olakšale korištenje, mobilnost korisnika i administraciju sistema.

2.11.INTERNET PRISUSTVO

Institucije će koristiti Internet u cilju predstavljanja i komunikacije, te težiti potpunoj elektronskoj interakciji sa korisnicima. Internet stranice će biti standardizirane kako bi stvorile bolji dojam kod korisnika, te olakšale korištenje.

Vijeće ministara BiH će usvojiti a Institucije implementirati politiku imena domena Institucija BiH.

3. DOKUMENTI

3.1.OKVIR MEĐUOPERATIVNOSTI

Set dokumenata pod nazivom "Okvir međuoperativnosti u Institucijama Bosne i Hercegovine" treba definisati osnove za organizacionu, semantičku i tehničku međuoperativnost.

Organizaciona međuoperativnost treba definisati način saradnje i poslovne procese između institucija koje će razmjenjivati podatke, a koji mogu imati različite unutrašnje strukture i procese, uključujući razmjenu podataka sa drugim nivoima vlasti. Također, treba definisati i aspekte vezane za zahtjeve korisnika.

Semantička međuoperativnost treba osigurati da svi programi razumiju tačno značenje razmijenjenih informacija, i ako nisu namjenski razvijani u tom cilju, te da informacioni sistemi pravilno koriste i obrađuju primljene informacije.

Tehnička međuoperativnost treba pokriti tehnička pitanja povezivanja računarskih sistema i servisa, uključujući specifikaciju standarda tj. formata za protokole, podatke, metapodatke i XML sheme.

Dokumenti će definisati interne standarde koji će se koristiti i način podjele u kategorije obaveznosti primjene, vodeći računa o dosadašnjoj i budućoj primjeni i nasljeđivanju.

Kriteriji će biti to da li standard postoji u finalnom obliku, zadovoljava uslove otvorenosti, slijedi trendove razvoja, da li je testiran u praktičnoj primjeni, uspostavljen na tržištu.

3.2.MODALITET PLANIRANJA, RAZVOJA I IMPLEMENTACIJE PROGRAMSKIH RJEŠENJA

Ovaj dokument treba specificirati standarde i preporuke za vođenje procesa planiranja, razvoja i implementacije programskih rješenja. On u metodološkom smislu definira način na koji Institucija pristupa planiranju, razvoju i implementaciji programskih rješenja kroz specifikaciju:

- strukture timova koji učestvuju u razvojnom procesu i pojedinačnih uloga,
- vještina koje moraju posjedovati akteri u razvojnom procesu,
- produkata razvojnog procesa,
- procesa koji se odvijaju tokom razvojnog ciklusa,
- aktivnosti koje se izvršavaju,
- kontrolnih tačaka u razvojnom procesu,
- preporučenih tehnika i alata, i
- standarda kvaliteta.

Standardi i preporuke moraju razlikovati opšti pristup razvojnom procesu, metodologiju strateškog planiranja IT, metodologiju razvoja i eksploatacije informacionih sistema i metodologiju vođenja projekata.

Slično, standardi i preporuke se moraju bazirati na različitim pristupima kada su u pitanju različite klase programskih rješenja, kao, na primjer:

- standardna rješenja koja traže nizak stepen prilagođenja ("of the shelf" proizvodi),
- standardna rješenja koja traže visok stepen prilagođenja,
- namjenski razvoj programskih rješenja.

Dokument koji definira standardni modalitet planiranja, razvoja i implementacije programskih rješenja mora da zadovolji i sljedeća dva zahtjeva:

- mora dati integralan pogled na procese: (i) razvoja programskih rješenja, (ii) eksploatacije programskih rješenja, (iii) svakodnevnog menadžmenta IT, (iv) organizacije promjene usljed uvođenja IT baziranih rješenja i (v) vođenja promjene tokom razvoja i imlementacije programskih rješenja;
- dovoljno precizan i specifičan da osigura odgovarajući stepen standardizacije i kvaliteta razvojnog procesa, ali i dovoljno generički da ne sputava nužnu metodološku prilagodbu specifičnim razvojnim situacijama.

3.3. UKUPNI TROŠAK KOŠTANJA

Pravilnik o izračunavanju ukupnih troškova koštanja (Total Cost of Ownership – TCO) programskih rješenja predstavlja finansijsku analizu svih troškova vezanih za određeno prograsko rješenje uključujući sve softverska i hardverske troškove. TCO mora obuhvatiti izradu ekonomsko-finansijske analize svih troškova vezanih za određenog programsko rješenja, posebice u domenu:

- nabavke ili razvoja
 - testiranja
 - osiguranja kvaliteta
 - amortizacije
 - daljeg/budućeg razvoja
 - održavanja
 - troškova treninga i obuke
 - projicirane troškove uzrokovane padom i sanacijom
 - osiguranje kvaliteta i integriteta podataka
 - sigurnosnih troškova
 - zaštite od različitih nepogoda
 - potrebnog prostora
 - operativnih troškova (npr. struja, te ostale komunalije)

TCO pored toga mora sadržavati finansijske analize poput EVA (Economic Added Value), ROI (Return on Investment) za ulaganja u tehnologiju, itd..

3.4. OPRAVDANOST RAZVOJA ILI NABAVKE PROGRAMSKOG RJEŠENJA

Pravilnik o opravdanosti razvoja ili nabavke programskog rješenja će sadržavati uputstvo za utvrđivanje stručno-tehničke opravdanosti razvoja ili nabavke novog programskog rješenja za potrebe Institucija BiH.

Opravdanost programskog rješenja treba da obuhvati ukupne troškove koštanja vlasništva (TCO) i ukupnih troškovi koristi (TCB) koje rješenje donosi u odnosu na organizacioni, finansijski i tehnički aspekt razvoja ili nabavke, instaliranja, održavanja i korištenja specifičnog rješenja. Ekonomska opravdanost programskog rješenja treba voditi računa o:

- eksplicitnim i implicitnim troškovima (koje je realno moguće sagledati),
- direktnim i indirektnim troškovima (pogotovo u fazi implementacije, korištenja i održavanja),
- fiksnim i varijabilnim (administrativnim) troškovima, produkcionim i infrastrukturnim troškovima.

Na bazi svih poznatih informacija treba donijeti odluku, da li će se:

- rješenje raditi interno (ukoliko za to postoje svi potrebni resursi: ljudski, materijalni, nematerijalni i finansijski)
- rješenje raditi eksterno uzimanjem pomoći izvana (outsorce)
- uzimati gotovo rješenje.

3.5. STANDARDI PROGRAMSKOG RJEŠENJA

Ovaj dokument treba da definiira skup tehničkih zahtjeva koji moraju biti zadovoljeni od strane svakog programskog rješenja koje se razvija za Institucije. Ovi zahtjevi se primarno odnose na tražene osobine konačno isporučenih proizvoda, a djelomično i na razvojni proces.

Standardi programskih rješenja će se odnositi barem na sljedeće aspekte: generičke osobine korištenog DBMS-a, razvojni alati, arhitekturni aplikacijski standardi, telekomunikacijski standardi, sučelje aplikacije, osobine www komponenti, sigurnost, otvorenost i skalabilnost, korisnička dokumentacija, tehnička dokumentacija, testovi prihvatljivosti, standardi kvaliteta, standardi uvoza i izvoza podataka, tranzicija podataka i korisnička obuka.

Standardi moraju biti dovoljno precizni i specifični da osiguraju odgovarajući stepen kvaliteta programskih rješenja, ali i dovoljno generički da ne sputavaju projektantsku slobodu u traženju optimalnih rješenja.

3.6.STANDARDNA RADNA STANICA

Ovaj dokument treba sadržavati tehničko-tehnološki i softverski standard za standardnu radnu stanicu Institucija BiH. Dokument će definisati potrebni izgled i podešenja za minimum zajedničkog izgleda i osjećaja pri radu, uz razlike koje postoje između Institucija i uposlenika.

Dokument će definirati vrstu operativnog sistema na računaru, način pristupa informacionom sistemu Institucije, potrebne glavne i uslužne programe za pristup i obradu informacija u različitim oblicima, te programe za pristup komunikacionom i kolaboracionom sistemu, potrebne da bi se mogli otvoriti ili obraditi definisani standardni formati. Dokument će također definisati potrebne sigurnosne programe na radnoj stanici, odnosno sigurnosne mjere iz domena softvera.

3.7.STANDARDI WEB STRANICA INSTITUCIJA BIH

Pravilnik o standardima web stranica Institucija BiH će definisati svrhu, objavljene informacije i servise, te način upotrebe Web stranica Institucija BiH, kao i standarde za kreiranje i upotrebu javnih domen-imena Institucija BiH.

Pravilnik će definisati:

- svrhu i način upotrebe Web stranica
- informacije i servise koji trebaju biti dostupni na stranici
- standardne i prepoznatljive elemente, izbornike i sadržaj stranice i njihove pozicije koji čine minimum zajedničkog izgleda stranica
- principe vezane za izgled, upotrebu slika, animacija i vrste slova
- obavezne informacije, kao što je kontakt ili upozorenje o pravima, obavezama ili odgovornostima
- navigaciju i neophodne veze ka stranicama drugih Institucija i drugim stranicama,
- način ažuriranja Web stranica, uključujući višjezičnost
- hijerarhiju i upotrebu javnih domen-imena Institucija BiH
- mjere zaštite od pogrešnog ili lažnog predstavljanja

3.8.SIGURNOST PODATAKA

Pravilnik o tehničko-tehnološkim i administrativnim standardima za sigurnosti informacionih sistema Institucija BiH će definisati tehničke mjere zaštite kao što su definiranje i provjera korisnika sistema i njihovih prava pristupa podacima i modulima sistema, bilježenje pristupa, autentifikacija vlasnika dokumenata, kriptografija i enkripcija komunikacije između web servisa.

3.9.KORIŠTENJE ELEKTRONSKIH MREŽA

Pravilnik o prikladnom korištenju elektronskih mreža će definisati uslove službenog, prihvatljivog, neprihvatljivog i nezakonitog pristupa elektronskim mrežama tj. podacima Institucija, drugim elektronskim mrežama i Internetu od strane zaposlenika Institucija BiH, kao i odgovornosti zaposlenika i informatičke službe.

Pravilnik će odrediti granicu između prihvatljivog i neprihvatljivog korištenja Interneta u privatne svrhe.

3.10. UPUTSTVO O ELEKTRONSKOM UPRAVNOM POSLOVANJU

Uputstvo će urediti elektronsko upravno poslovanje i koja će obuhvatiti razmjenu podataka elektronskim putem, tok postupka, elektronske evidencije, čuvanje i arhiviranje dokumenata, elektronski dokument Institucije, rad i komunikaciju sa strankama i ostalim javnim subjektima i izvođenje kancelarijskih poslova.

Uputstvo će se zasnivati na primjeni Zakona o elektronskom potpisu i Zakona o elektronskom pravnom i poslovnom prometu.